

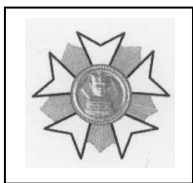

De Klaroen!

IMOS

Een gezamenlijke uitgave van:

**Interallied Military Organization Sphinx -
Regionale Brabant**

en van de

**Koninklijke Nationale Federatie van Oorlogsvrijwilligers
Afdeling Tienen en Omstreken**

KNFV

Driemaandelijke uitgave

2de kwartaal 2015

Nummer 04

Verantwoordelijke Uitgever : Karel Laeremans - Goossensvest 46 - 3300 Tienen

Medaille Imos
Interallied Distinguished Service Cross

Medaille Koninkrijk België
Ridder in de Kroonorde.

Woord vooraf:

Beste vrienden,

Organisatorische maar vooral budgettaire beperkte middelen zijn er de oorzaak van dat we moeten overschakelen van een maandelijks naar een trimestrieel informatieblad.

Onze verenigingen hebben zeer beperkte financiële mogelijkheden en de kostprijs loopt dermate op dat we spijtig genoeg maar noodgedwongen, tot deze maatregel moeten overgaan.

Deze "Klaroen" is dus de uitgaven van het tweede kwartaal 2015.

De aangekondigde schikking in het infoblad van maart 2015 blijft behouden maar kan, bij uitzondering, uitgebreid worden met één of meerdere pagina's.

Geplande herdenkingen:

Op 26/4/2015 te Boortmeerbeek: de organisatoren hebben deze plechtigheid dit jaar afgeschaft wegens de terroristische dreiging.

Op 8/5/2015 om 10:30u te Tienen: Bevrijding der kampen en V-Day
om 14:30u. te Ransberg Kerk: Bevrijdingsdag.

Op 9/5/2015 om 19:00u te Leuven: monument Martelarenplein.

Op 10/5/2015 om 09:30u. te Neerlinter Kerk: 75ste verjaardag begin WO II.

Dit is een groots opgezette herdenking met de volledige medewerking van defensie.

In de maand juni zijn er voorlopig geen herdenkingen gepland.

Onze verenigingen nemen deel aan de patriottische herdenkingen en/of plechtigheden in onze provincie, die ons worden medegedeeld of waarvan we een uitnodiging hebben ontvangen.

Uitzonderlijk kan dat ook in andere provincies.

De datums waarvan wij kennis hebben staan vermeld in de infobladen van de voorbije maanden.

Zoals eerder reeds gemeld zijn deze datums slechts een richtlijn. De datums en uren der plechtigheden kunnen worden gewijzigd. Aanvullingen en/of afschaffingen behoren tot deze mogelijkheid.

Voor zover mogelijk zullen wij de leden hiervan op de hoogte brengen.

De telefoonnummers en/of e-mail adressen zijn derhalve noodzakelijk om te kunnen verwittigen en we hebben niet van iedereen deze gegevens.

Het is daarom wenselijk dat de geïnteresseerden zich kenbaar maken zodat een lijst kan samengesteld worden van diegenen die deelnemen aan de plechtigheden.

Wij hopen dat zoveel mogelijk van onze leden deelnemen aan deze activiteiten.

Per plechtigheid en/of herdenking moet onderling afgesproken worden wie eraan deelneemt, waar en om welk uur samengekomen wordt en hoe de verplaatsing gebeurt.

Het volstaat om enkele dagen vooraf contact op te nemen met één van de leden van het kernbestuur van Imos-Brabant (zie achteraan het infoblad).

Deze uitgave werd aangevuld met enkele bladzijden.

Pagina 1: titelblad;

Pagina 2: het voorwoord;

Pagina 3: het overzicht van de voorlopig gekende herdenkingen.

Pagina 4 en 5: de militaire begraafplaats van Sint Margriete Houtem.

Deze begraafplaats is ontstaan tijdens de eerste wereldoorlog, na de slag van Sint Margriete Houtem en Grimde, onder de bevoegdheid van de toenmalige Duitse militaire overheid.

De herdenking van deze veldslag vind jaarlijks plaats op 18 september, aan de Oplintersepoort, het kerkhof te St. Margriete Houtem en de Necropolis te Grimde.

Voorlopig zal dat ook dit jaar zo zijn, maar de stad Tienen moet de datum en uur van aanvang nog bevestigen.

Pagina 6 en 7: de tiendaagse veldtocht

Pagina 8, 9 en 10: de Duitse opmars in wereldoorlog 1 (algemene beschrijving zonder in detail te treden)

Pagina 11: het kwijnende patriottisme;

Pagina 12: het slotblad.

De redactie.

KALENDER VAN DE GEPLANDE ACTIVITEITEN - HERDENKINGEN IN 2015

7/3/2015	11:00u.	Leuven St.Maartensdal	Dag der Vliegende Kanonniers
14/3/2015	09:45u.	Leuven	Herdenking SAS Lt. Charles Mathijs
17/3/2015	19:00u.	Vissenaken-Kronkelweg	Herdenking - plechtigheid - lezing
3/4/2015	09:45u.	Heverlee Kazerne	Bloemenhulde aan de gedenkplaat van Lt. Kol. Louis Begault en Comm. Jean Lambert
16/4/2015	11:30u.	Ieper - Voormezele	Jaarlijkse statutaire vergadering Imos
8/5/2015	10:30u. 14:30u.	Tienen Ransberg Kerk	Bevrijding der kampen / V Day Bevrijdingsdag.
9/5/2015	19:00u.	Leuven	V-Day, Martelarenplein.
10/5/2015	09:30u.	Neerlinter Kerk	Herdenking 75° verjaardag begin WO II
26/6/2015	17:00u.	Tienen Boulistenclub	BBQ Verbroedering GL en OF
4/7/2015	09:30u.	Zoutleeuw Kerk	Herdenking bemanning neergestorte bommenwerper Royal Canadian Air Force
21/7/2015	11:30u.	Tienen St. Germanus	Te Deum
25/7/2015	17:30u.	Kortenaken kerk	Te Deum
9/8/2015	09:15u.	Meensel Kiezegem	Herdenking
10/8/2015	08:30u.	Orsmaal	Herdenking Slag aan de kleine Gete
18/8/2015	?	Tienen	Herdenking Slag van St.Margriete Houtem en Grimde
22/8/2015	08:30u.	Kersbeek	Herdenking Neergestorte Bommenwerper
3/9/2015	14:45u.	Webbekom-Assent	Herdenking Hilaire Gemoets
5/9/2016	?	Leuven	Herdenking Verwoesting en bevrijding van Leuven
9/9/2015	15:00u.	Tienen - Atheneum	Dag van het GL/OF
18/9/2015	11:00u.	Tienen	Bevrijding Eindhoven - Fietsers
1/11/2015	?	Tienen	Allerheiligen Bezoek graven
11/11/2015	10:30u.	Tienen	Herdenking Wapenstilstand
14/11/2015	13:45u.	Oplinter - Kerkhof	Herdenking
15/11/2015	11:00u.	Tienen St.Germanus	Te Deum

De uitnodigingen die we ontvangen om deel te nemen aan plechtigheden en herdenkingen worden dikwijls zeer laat verzonden.

De hierboven vermelde kalender is daarom slechts een **richtlijn**.

Meer gedetailleerde informatie zal u ten gepaste tijde medegedeeld worden.

Geef ons, in voorkomend geval, uw telefoon en/of e-mail adres door.

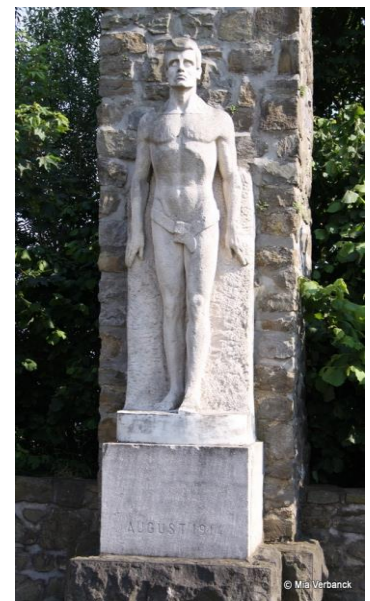
MONUMENTEN IN ONZE STREEK...

De militaire begraafplaats van Sint-Margriete-Houtem

Zo zag de begraafplaats er aanvankelijk uit:

De begraafplaats zoals ze werd gewijzigd:

Op initiatief van de 'Société le Souvenir du Soldat' werd met de Duitse bezetter onderhandeld om de vele graven van Belgische soldaten, die overal omheen de stad begraven lagen, opnieuw op te graven, te identificeren en te groeperen. De bezetter stelde als voorwaarde dat ze dat werk dan ook voor de Duitse doden moesten doen. De 'Souvenir du Soldat' had tussen 12 november 1914 en 7 juli 1916 in de wijde omgeving van Tienen 544 Belgische, 12 Franse en 151 Duitse soldaten opgegraven en op gemeentelijke kerkhoven herbegraven. 141 soldaten kregen een rustplaats in de (ondertussen als monument beschermde) Sint-Pieterskerk van Grimde. Dankzij financiële steun van de stad en private donateurs kon ook grond in Sint-Margriete-Houtem aangekocht en ingericht worden. De aanleg van deze begraafplaats zou gestart zijn op 11 mei 1916. Op de begraafplaats van Sint-Margriete-Houtem werden tijdens de oorlog zowel Duitse als Belgische en Franse doden begraven. De 77 Duitse doden behoorden hoofdzakelijk tot het 12de regiment Hussaren, het 75ste Infanterieregiment en het 86ste 'Fußregiment', en waren omgekomen tijdens de gevechten van 10 en 18 augustus 1914. Hun graven werden achteraan op het verhoog geplaatst, met centraal het gedenkteken van Renée Baronin von Vraniczani (1930). Onder meer de natuurstenen ommuring getuigt nog van de oorspronkelijk Duitse aanleg. Het beeldhouwwerk bestaat uit een bijna naakte jongeman met gesloten ogen, op een sokkel met "AUGUST 1914". Dit alles in grijze hardsteen uitgevoerd en geplaatst tegen een hogere en bredere pijler uit natuurstenen blokken, die bovenaan bekroond wordt met een kruis uit breuksteen. Het beeldhouwwerk werd door omwonenden 'August' geheten, naar het opschrift "AUGUST 1914". Nadat de kop van de beeldhouwde jongeman met Duitse helm door vandalisme vernield werd, werd hij vervangen door een kop zonder hoofddeksele. De Duitse graven werden na de Tweede Wereldoorlog naar de verzamelbegraafplaats van Vladslo overgebracht.

Bijkomende info van het stadsarchief Tienen

Na herhaald aandringen van *Le Souvenir du Soldat Belge* gaf de *Zivilkommissär* in september 1915 aan het stadsbestuur kennis van het feit dat op het grondgebied van Sint-Margriete-Houtem een militaire begraafplaats zou aangelegd worden en dit naar het model van soortgelijke kerkhoven in Haacht, Veltem en Wespelaar. Bedoeling was om hier alle Belgische, Duitse en Franse gesneuvelden te begraven die om het leven kwamen bij de schermutselingen in Attenrode-Wever, Bunsbeek, Geest-Gerompont, Glabbeek, Grand-Rosière, Oplinter, Orbaisles-Perwez, Neerlinter, Ramillies, Roosbeek, St.-Margriete-Houtem, Vissenaken en Wommersom. Reynaerts kreeg de opdracht de architect Jacob Erkelenz te vergezellen naar de gelijkaardige begraafplaatsen. Op 20 april 1916 stemde de Tiense Gemeenteraad erin toe om over te gaan tot de aankoop van twee percelen land, gelegen op de 'Wijngaardberg' aan de grens tussen de stad Tienen en de gemeente St.-Margriete-Houtem. De stad zou oorspronkelijk de aankoop doen en de kosten terugvorderen uit private giften. De koop vond plaats op 26 december 1916 en werd betekend bij notaris Oscar Brion te Leuven. De aankoopssom, die 2630,40 frank bedroeg, werd samen met de notariële kosten voorgesloten door de Tiense Suikerraffinaderij. Na de oorlog werd de militaire begraafplaats opgeëist door het departement Landsverdediging. Hoewel de officiële verkoop toen nog niet plaatsgevonden had, schreef het college van burgemeester en schepenen op 7 augustus 1916 een *commodo en incommodo* uit voor de aanleg van een soldatenkerkhof op het 'Windmolenveld'. Volgens L. Reynaerts werd op 18 augustus 1916 de eerste steen gelegd van het gedenkteken van de wakende soldaat. Dit gebeurde in aanwezigheid van verschillende hooggeplaatste Duitse officieren. Nog volgens Reynaerts werd in de sokkel van het standbeeld een document ingemetseld met daarop de doelstelling van de oprichting van het kerkhof en de opsomming van de namen van de landen waarmee keizer Wilhelm II in oorlog was. De eerste opzichter van de begraafplaats werd Gustave Appeltans. Het monument met het beeld van de wakende soldaat, dat de begraafplaats domineert, verraadt een onmiskenbare Duitse oorsprong. Het is te bereiken via een trap met zes treden met aan weerszijde een urn (het symbool van de dood). De sokkel en zuil, bekroond met een kruis, zijn net als de ommuring opgetrokken in kwartsiet. Het kalkstenen beeld dat een - op een riem na - naakte mannenfiguur voorstelt, staat op een sokkel in hetzelfde materiaal. Op het voetstuk bevindt zich het Duitse opschrift: *August 1914*. Een poging om dit monument door een Belgisch gedenkteken te vervangen mislukte. Op 2 oktober 1922 drukte de Tiense gemeenteraad de wens uit dat het Duitse monument zou verdwijnen. Volgens burgemeester Charles De Jaegher zette de expliciete Germaanse symboliek van het beeld kwaad bloed bij de goegemeente en werd het in 1919 zwaar beschadigd. Welke beschadigingen hij hier bedoelde is niet duidelijk. Opmerkelijk is wel dat het hoofd vervangen werd. Op 12 oktober werden deze bezwaren aan de Dienst Militaire Begraafplaatsen van het Ministerie van Landsverdediging kenbaar gemaakt. De dienst antwoordde in een brief van 21 oktober dat er een principiële goedkeuring bestond om het beeld te verwijderen, maar dat dit bij gebrek aan financiële middelen nog niet uitgevoerd werd. Deze beslissing zou uiteindelijk nooit uitgevoerd worden. Momenteel is dit ereperk exclusief Belgisch. Wanneer men uiteindelijk is overgegaan tot de overbrenging van de Duitsers gesneuvelden naar de Duitse militaire begraafplaats in het West-Vlaamse Vladslo, kon uit onze bronnen niet opgemaakt worden. Volgens getuigen gebeurde dit in de jaren vijftig. Zeker is dat er in 1922, toen er druk plannen gemaakt werden voor de oprichting van het monument op de Kabbeekvest, nog steeds Duitse militairen begraven lagen.

EEN STUKJE GESCHIEDENIS...

1. De Tiendaagse Veldtocht (1831)

Ravels · Turnhout · Hasselt · Leuven

De **Tiendaagse Veldtocht** van 2 tot 12 augustus 1831 was een veldtocht van de latere koning Willem II der Nederlanden om de Belgische Opstand met wapengeweld te onderdrukken. Hoewel die opzet slaagde, verkreeg België zijn soevereiniteit door de dreiging van Franse militaire steun

Voorgeschiedenis

De massale desertie van de Zuid-Nederlandse soldaten tijdens de Belgische Opstand had koning Willem verbijsterd en had tot demoralisatie bij de Noord-Nederlanders geleid, zodat het revolutionaire bewind snel zijn gezag over vrijwel het gehele zuiden van het koninkrijk kon vestigen. Toen er echter tussen "Hollanders" en "Belgen" onenigheid rees over de boedelscheiding, besloot koning Willem nogmaals te proberen om met wapengeweld zijn gezag te herstellen. Hij koesterde daarbij hoop op ruggensteun van Pruisen, Oostenrijk en Rusland, die echter zou uitblijven vanwege de Poolse Novemberopstand van 1830.

Vanwege het gemak waarmee zij in 1830 de "Hollandse" troepen hadden verdreven, waren de leiders van de Belgische Opstand al te overmoedig geworden, zodat zij geen rekening hielden met de mogelijkheid van een serieuze "Hollandse" aanval en verzuimden ze een behoorlijke legermacht op te bouwen.

Veel Noord-Nederlandse protestanten waren eigenlijk wel tevreden met de afscheiding van België omdat in hun kleine rest-vaderland de protestantse suprematie gemakkelijker gewaarborgd kon blijven. Veel katholieke Noord-Nederlanders betreurden de afscheiding om diezelfde reden. Koning Willem was echter onverzoenlijk. De publieke opinie van Noord-Nederland beschouwde de nederlaag die het Nederlandse leger tijdens de opstand geleden had tegen de Belgische rebellen wel als een nationale schande, die gewroken moest worden. De koning vond dus gemakkelijk vrijwilligers om zijn sterk uitgedunde leger weer mee aan te vullen.

De benoeming van Leopold van Saksen-Coburg door het Nationaal Congres tot koning der Belgen was voor koning Willem reden om niet langer te wachten met militair ingrijpen. Hij wilde verhinderen dat de nieuwe monarch daadwerkelijk zijn macht zou vestigen.

In de vroege ochtend van 2 augustus 1831 trokken de Nederlanders de Noord-Brabantse grens bij Poppel over. Ook verschillende studentencompagnieën ondersteunden het leger. Bij de Belgen was de troepenconcentratie bij de grens niet onopgemerkt gebleven en verschillende wegen waren door hen onbegaanbaar gemaakt door het omkappen van bomen. Bij Nieuwkerk vonden de eerste gevechten plaats. Opperbevelhebber, de prins van Oranje, de latere koning Willem II, arriveerde die middag in de buurt van Poppel om de vrijwillige Utrechtse studenten een hart onder de riem te steken. Ondertussen viel Zondereigen in Nederlandse handen onder leiding van generaal Josephus Jacobus van Geen en 400 Belgen werden naar Merksplas teruggedreven. In Poppel plunderden de Nederlanders voor circa 4500 gulden aan brood, wapens en geld.

In een proclamatie werd naar buiten gebracht dat de veldtocht geen wraak was tegen het verstoten van de Oranjes van de Belgische troon, nu deze enkele dagen eerder door koning Leopold was bestegen. Er zou slechts de Nederlandse eis worden onderstreept, die een eerlijkere scheiding voorstond.

In Ravels vocht men met name rondom de pastorie. Tot in Turnhout was het kanongebulder te horen en bewoners begonnen naar Antwerpen te vluchten. Er kwam geen versterking voor de Belgische troepen, maar desondanks werden er kleine overwinningen geboekt. Dit was niet van lange duur, want al snel werd het gehele dorp ingenomen. Het Belgische leger onder leiding van generaal Charles Niellon trok zich allereerst terug in de omliggende bossen, maar de strijd hervatte zich daar. Daarop trok men terug tot een moeras bij Schuurhoven, waar de Belgen grote vuren ontstaken. De Nederlanders maakten er maar hun rustplaats, terwijl de Belgen nog verder terrein verloren door naar Turnhout te vertrekken. Hoewel bij de Belgen slechts vier of vijf soldaten gesneuveld waren en twaalf gewonden en Ravels strategisch niet zeer belangrijk was, werd het door de Nederlanders als zeer belangrijk ervaren.

Op 3 augustus maakten 11.000 man zich op de Ravelse heide klaar voor een aanval op Turnhout onder leiding van generaal Saksen-Weimar. De divisie van Van Geen deed voorkomen alsof het zou oprukken naar Antwerpen, maar zou via het westen de stad aanvallen. Twee stukken Belgisch geschut werden spoedig door de artillerie van de Nederlanders het zwijgen opgelegd. Na een gevecht vluchtten de Belgen halsoverkop Turnhout uit. Veel wapens van de burgerwacht moesten achtergelaten worden door transportproblemen. Slechts een enkele soldaat onder commando van luitenant Balfour bleef achter om nog een enkel schot te lossen. Al spoedig ging de burgemeester Van Lieshout in onderhandeling tot overgave. Deze had al aan Niellon te kennen gegeven dat hij te weinig manschappen had om de stad te verdedigen.

De eerste divisie nam de weg Turnhout-Antwerpen en stationeerde zich in Vosselaar; de tweede divisie bezette Turnhout; de derde divisie, onder generaal Meyer, legerde in de dorpen Arendonk en Retie.

Op 4 augustus splitsten de troepen in Vosselaar zich; een gedeelte bleef achter, terwijl het andere gedeelte een schijnaanval richting Antwerpen uitvoerde. In de buurt van Turnhout wachtten de Nederlandse soldaten van generaal Van Geen samen met de prins van Oranje en zijn broer Frederik op het bericht over de uitkomst van de strijd die de Belgen onder leiding van Niellon en de Nederlanders onder leiding van Saksen-Weimar voerden. Nadat de stad was ingenomen, trokken allen kort na de middag Turnhout eveneens binnen. De burgemeester was de enige van het bestuur die werd aangetroffen. De Vrijheidsboom die op het marktplein stond, voerde de Belgische vlag in de top. Deze werd neergehaald en al spoedig wapperde de Nederlandse driekleur in de stad. De prins van Oranje beval echter de vlag binnen te halen, omdat er slechts sprake was om het geschonden recht te handhaven en dat het niet de bedoeling was Turnhout te bezetten. De soldaten echter, hongerig en dorstig, plunderden vele verlaten huizen.

De 2de divisie van Saksen-Weimar trok richting Geel en Diest. Op verschillende plaatsen vond men kruit en wapens. De eerste divisie verliet Turnhout een dag later. De derde divisie onder luitenant-generaal Meijer marcheerde naar Limburg. Op vele plaatsen moest nog gevochten worden.

Op 8 augustus versloegen de Nederlanders het Maasleger onder Daine bij Hasselt en op 11 augustus werd ook de voorhoede van het Scheldeleger bij Boutersem verslagen. Toen de Belgen op 12 augustus ook de Slag bij Leuven dreigden te verliezen, leek het jonge koninkrijk verloren. Zonder toestemming van de beide Kamers zou het Franse leger niet te hulp mogen komen; artikel 121 van de Grondwet liet de aanwezigheid van vreemde troepen slechts toe krachtens de wet. Toch besloot de regering al op 8 augustus de grens voor de Fransen open te stellen. Een dag later zette maarschalk Gérard zich met zijn ongeveer 70.000 soldaten sterk leger in beweging. De Fransen konden dit zonder problemen doen, omdat Pruisen zonder Russische dekking geen steun aan de Nederlanders wilde verlenen. De Russische tsaar kon immers geen hulp verlenen, vanwege de Poolse opstand. De Franse koning Lodewijk Filips zou hoogstwaarschijnlijk teruggeschrokken zijn voor het vooruitzicht van een algemene, Europese oorlog.

De prins van Oranje wilde echter voorkomen dat er gevechten zouden plaatsvinden met de Fransen en na interventie van de Engelse minister werd op 12 augustus al een wapenstilstand gesloten. De laatste Nederlandse regeringstroepen trokken zich op 20 augustus terug uit België maar behielden een voet in Antwerpen, Luxemburg en Maastricht.

De gevolgen

Voor een groot deel van de Noord-Nederlandse politieke opinie was dit een bevredigende oplossing. Koning Willem moest echter constateren dat zijn droom van een "perfect amalgaam" tussen Noord- en Zuid-Nederland de bodem was ingeslagen. Vanwege het Nederlandse militaire machtsvertoon en de gebleken zwakte van de Belgische staat, besloten de grote mogendheden de boedelscheidingsvoorwaarden enigszins ten gunste van Nederland te wijzigen.

Een Pruisisch en een Nederlands garnizoen bleven de vestingen van respectievelijk Luxemburg en Maastricht bezetten, terwijl een Nederlands garnizoen tot 1832 de citadel van Antwerpen in handen zou houden. Dat laatste garnizoen, geleid door generaal Chassé, zou uiteindelijk door een tweede tussenkomst van Franse troepen tot capitulatie worden gedwongen.

2. Duitse opmars door België tijdens de Eerste Wereldoorlog (eerste deel)

De **Duitse opmars door België tijdens de Eerste Wereldoorlog** vond plaats tussen 1914 en 1918, en was een rechtstreeks gevolg van het Von Schlieffenplan voor een Duitse oorlog tegen Frankrijk.

Voorspel

In 1897 volgt Alfred von Schlieffen Waldersee op als chef van de Duitse Generale Staf. Hij maakt meteen zijn plan bekend voor de Grote Europese Oorlog, die later bekend zal worden als de Eerste Wereldoorlog. Volgens zijn plan, het Schlieffenplan genoemd, zal Duitsland de neutraliteit van Luxemburg, België en Nederland schenden. Een Duitse inval in België is noodzakelijk om te kunnen doorstoten naar Frankrijk. Er zal wel formeel vanuit Berlijn een ultimatum naar Brussel worden gestuurd om vrije doortocht voor de Duitse troepen te verkrijgen, maar het antwoord is niet van belang.

In 1904 was het Duitse aanvalsplan in België uitgelekt. De koning en de legerleiding drongen aan op een verhoging van militaire inspanningen, en in 1908 namen ze de legerkwestie onder de loep. Onder leiding van regeringsleider Frans Schollaert en minister van Oorlog generaal Joseph Hellebaut werd de legerhervorming voorbereid en de persoonlijke dienstplicht werd op 1 december 1909 van kracht.

In 1913 maakte Koning Albert I in Berlijn een verontrustend incident mee toen de Duitse keizer Wilhelm II hem meedeelde dat een oorlog met Frankrijk onvermijdelijk was. Verderop aan tafel hoorde hij de Duitse opperbevelhebber Helmuth von Moltke praten over de dwaasheid van België als dit verzet zou bieden bij een Duitse doortocht.

Koning Albert besloot nogmaals naar Frankrijk en Duitsland af te reizen om de Belgische neutraliteit te bepleiten en om te waarschuwen voor verzet bij oorlog tussen de twee landen.

Op 28 mei 1913 voerde de Belgische minister van Oorlog, Charles de Broqueville, in België de veralgemeende dienstplicht in, om de legersterkte van 180.000 man naar 340.000 te verhogen. Dit getal zou echter nooit worden gehaald.

De Broqueville beloofde aan de Vlaamse katholieken de verplichte tweetaligheid van het officierenkorps en hij probeerde de publieke opinie tevreden te houden met het systeem van regionale rekrutering. Nadat Duitsland officieel bekend maakte de Belgische neutraliteit niet te zullen eerbiedigen draaien ook zijn meest fervente tegenstanders bij.

België mobiliseert

Op 27 juli 1914 bestond het leger uit 15 gevechtssklare eenheden waarvan er elf door loting waren samengesteld, drie door persoonlijke dienstplicht en één door opgevoerde dienstplicht.

Het veldleger bestond formeel uit 143.000 man, maar hiervan waren 40.000 man niet komen opdagen. Verder waren er 14.000 beroepsmilitairen, 65.000 in het vestingsleger en 19.000 rijkswachters en leden van het officierskader.

Op 31 juli 1914 kondigde België de algemene mobilisatie af. Het veldleger bestond uit zes divisies, één cavaleriedivisie (4500 ruiters) en legertroepen. Een legerdivisie bestond uit drie of vier brigades, op hun beurt bestaande uit twee infanterieregimenten, een artilleriegroep (twaalf kanonnen na 75 mm), een regiment cavalerie, een regiment artillerie (36, 75 en 150 mm kanonnen), genietroepen en diensten.

Verder beschikte het leger over 37.600 paarden, 2600 wagens en 1500 auto's.

- 1e divisie in Gent, naar het Verenigd Koninkrijk gericht
- 2e divisie in Antwerpen naar Nederland gericht.
- 3e divisie in Luik, tegen het Duitse leger
- 4e divisie in Namen, tegen de Franse troepen
- 5e divisie in Bergen, in de streek tussen Maubeuge en Rijsel
- 6e divisie in Brussel als hoofdkwartier van de cavalerie

Het veldleger beschikte over 93.000 geweren, 6000 sabels, 324 kanonnen en 102 machinegeweren.

Het kader had geen ervaring en er bestond geen opleiding voor soldaten, zodat ze met hun verschillende uniformen en zonder wapens een ordeloze troep vormden. De infanterie was in reorganisatie en beschikt daardoor niet over voldoende zwaar geschut.

Dit alles stond onder het bevel van generaal Gérard Leman.

Ook de eensgezindheid omtrent de verdediging was ver te zoeken. Luitenant-generaal Selliers de Moranville wilde het leger terugtrekken naar Antwerpen dat als bevoorradingsplaats dienst kon doen, terwijl vestingtroepen in Luik en Namen de Duitse opmars moesten belemmeren. Kolonel baron Louis de Ryckel wilde daarentegen het veldleger positie laten innemen tussen de Ourthe en de Duitse grens, met later eventueel terugtrekking tot Antwerpen. Koning Albert I koos uiteindelijk voor een legerconcentratie op de linkeroever van de Maas, met Antwerpen als basis voor bevoorrading.

Een laatste poging

Op 2 augustus 1914 schreef Koning Albert I een persoonlijke brief aan de Duitse keizer, in een laatste poging het onheil af te wenden. Om 19.00 uur kwam als antwoord een ultimatum waarin werd meegedeeld dat Frankrijk Duitsland zou aanvallen door België en dat België niet in staat zou zijn deze aanval af te weren. Duitsland verzocht toestemming door België heen te trekken om Frankrijk tegen te houden.

Op datzelfde moment passeerden Duitse troepen reeds de Luxemburgse grens. De Luxemburgse regering ontving een telegram waarin stond dat Duitsland op de hoogte was van de Franse optocht naar Luxemburg en dat Duitsland daarom uit zelfverdediging de Luxemburgse neutraliteit moest schenden. Diezelfde dag nog kwam Luxemburg in Duitse handen.

Koning Albert I gaf op 3 augustus een ontkennend antwoord aan Duitsland nadat hij de bevestiging voor gewapende steun ontving van het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. Als antwoord hierop verklaart Duitsland de oorlog aan Frankrijk.

De Belgische legers werden hierop als volgt verplaatst:

- 1e divisie van Gent naar Tienen
- 2e divisie van Antwerpen naar Leuven
- 3e divisie zou verhuizen naar Tongeren (want Koning Albert I vreesde een inval via Nederlands-Limburg) maar minister van oorlog De Brocqueville hield deze divisie in Luik
- 4e divisie bleef in Namen
- 5e divisie van Bergen naar Perwez
- 6e divisie van Brussel naar Waver

De aanval

Op 4 augustus 1914 viel Duitsland België binnen zonder formele oorlogsverklaring. De aanval werd geleid door het 1e Duitse leger onder generaal Alexander von Kluck en het 2e leger van generaal Karl von Bülow.

Om 7.30 uur vielen Duitse troepen binnen bij Gemmenich, bij Luik. Terwijl de Belgische legertop ruzie maakte over de verdediging van Luik, naderden 34.000 Duitsers onder leiding van generaal Von Emmich met 125 stukken geschut de forten rond Luik. De forten werden verdedigd door de Belgische 3e divisie (ca. 23.000 man) onder generaal Gérard Leman, de 15e brigade van de 4e divisie uit Namen, 4 vestingsinfanterieregimenten, wat kleinere eenheden, 500 burgerwachten en de bemanning van de forten (ca. 32.000 man). Samen beschikten ze over circa 250 nieuwe kanonnen, een honderdtal verouderde stukken en 30 machinegeweren.

In Brussel sprak de koning om 10.00 uur het parlement toe. Hij vroeg de politieke onenigheid te negeren voor de duur van de oorlog. Er werd goedkeuring verleend voor 200 miljoen frank oorlogskredieten. 's Middags besloot de Kroonraad beroep te doen op Britse, Franse en Russische steun.

Via Hombourg bereikten de Duitsers Wezet (Visé). Toen ze een bruggenhoofd over de Maas probeerden te slaan werden ze door artillerie vanuit het Fort Pontisse teruggedreven. Als represaille haalden ze alle bewoners uit hun huizen en brachten ze naar het station. De woningen werden in brand gestoken, de vrouwen moesten de stad verlaten en ongeveer 600 mannen werden naar een kamp in Münder gebracht. 36 mensen werden neergeschoten.

Om 23.00 uur gebood Groot-Brittannië in een ultimatum Duitsland België te verlaten en verklaarde na weigering de oorlog aan Duitsland. De Britse Veldmaarschalk Horatio Kitchener gaf het bevel het Kanaal over te steken.

's Nachts bouwden de Duitsers de eerste pontonbrug bij Wezet.

De aanval op Luik

Op 5 augustus om 22.00 uur opende generaal Otto von Emmich een aanval op de forten rond Luik. Deze forten vormden een blokkade voor het Duitse 1e en 2e leger in hun opmars naar Frankrijk of naar Brussel. De Duitse 38e en 43e brigades probeerden in het zuiden tussen Bonnelles en de Ourthe door te breken. De Duitse 34e brigade ging in het noorden bij Lieze (Lixhe) de Maas over.

De Belgische generaal Leman trok zich met zijn hoofdkwartier in de Citadel terug. 's Nachts begon de werkelijke slag om Luik. De volgende dag kwamen ook Franse legers te hulp

Slag der zilveren helmen

Vanaf 6 augustus gingen Duitse troepen provincie Limburg binnen. Op 12 augustus vond in Halen een confrontatie plaats tussen Duitse cavalerie en Belgische troepen in de slag der zilveren helmen. De Duitse opmars naar het noorden werd even gestuit.

Represailles in Aarschot

Aarschot werd door de 8e Infanteriebrigade onder kolonel Johannes Stenger bezet. Stenger werd in het centrum doodgeschoten.

De Slag der Grenzen

Op 20 augustus was Brussel in handen van het Duitse 4e legerkorps onder generaal Sixt von Arnim. Het Duitse 1e, 2e en 3e leger trokken verder België binnen. De Duitsers stuurden 60.000 man naar Antwerpen om de Belgische koning en zijn troepen daar vast te houden terwijl de rest van hun troepen naar de Frans-Belgische grens oprukte. Vanaf 20 augustus tot 25 augustus woedde de Slag der Grenzen tussen de Ardense regio en het noorden van Metz.

Ondertussen in Leuven

Op 25 augustus doodden de Duitsers in Leuven 218 burgers en brandden ze de stad gedeeltelijk plat. Koning Albert I organiseerde een uitval naar Haacht en het Duitse garnizoen was even van zijn stuk gebracht. 's Avonds kwam het Duitse bevel Leuven te vernietigen. De Duitse troepen zetten vele eeuwenoude gebouwen, waaronder de universiteitsbibliotheek, in brand en gijzelden de inwoners. 173 Leuvenaars werden gefusilleerd. Ook het gebied tussen Mechelen en Brussel deelde in de klappen.

(Het vervolg in de volgende Klaroen)

Waar blijven de patriotten?

De talrijke herdenkingen, georganiseerd door de steden, gemeenten en patriottische verenigingen blijken jaar na jaar minder publiek te trekken.

Een kleine gedachtegang over de mogelijke oorzaak!

Na de onafhankelijkheidsstrijd en de tiendaagse veldtocht was België meer dan 70 jaar gevrijwaard van oorlog. De bevolking was er zo gewoon aan geraakt dat zelfs geen rekening werd gehouden met de mogelijkheid van een oorlog!

De verdediging van het land werd als overbodig beschouwd, men vond het niet nodig om een behoorlijke legermacht op te bouwen, het kleine leger werd zelfs afgeslankt en afgebouwd.

Toen dan later de eerste wereldoorlog uitbrak was er van een verdediging van het grondgebied zo goed als geen sprake.

Het leger was onderbemand en slecht bewapend. Totaal onvoorbereide jongens werden opgeroepen en moesten ten strijde trekken in hun burgerkledij.

Zonder de hulp van de geallieerden Frankrijk, Engeland en later de Verenigde Staten van Amerika, zouden onze soldaten gewoonweg onder de voet zijn gelopen.

Eens te meer is de geschiedenis zich aan het herhalen!

We kunnen de huidige toestand en mentaliteit vergelijken met deze van honderd jaar geleden.

Ook nu zijn we meer dan 70 jaar zonder oorlog en ook nu schijnt men geen rekening te houden met een mogelijk gewapend conflict.

De afbouw van defensie is al jarenlang bezig en is gewoonweg catastrofaal zoals de voorstellen nu ter tafel liggen. Herinneren we ons ex-Joegoslavië. Een prachtig land dat toeristisch zeer geliefd was.

In een minimum van tijd werd het land verscheurd in een burgeroorlog met genocide, massamoorden en de verwoesting van duizenden jonge levens als resultaat.

Het land werd uiteengerukt door de religieuze verschillen en het woekerend nationalisme.

Dat alles gebeurde op nauwelijks twee uur vliegen van hier!!!

Daarna de andere conflicten in Algerije, Congo, Tsjetsjenië, Afghanistan, Irak, Syrië en nog menige andere maar minder gekende vuurhaarden.

Ook weeral met hetzelfde resultaat: burgeroorlog, massamoorden, genocide!

En hier, hier is men zich ogenschijnlijk van geen kwaad bewust!

Defensie wordt ook nu weer bekritiseerd en afgeslankt en elke uitgave in dit verband vind men te veel en onnodig. Herdenkingen worden als overbodig en voorbijgestreefd beschouwd.

De meeste voorbijgangers kijken verbaasd en weten niet eens wat er gebeurt tijdens een plechtigheid.

Men kan niet genoeg herhalen dat oorlogen de oorzaak zijn van veel zoniet alle ellende. De talloze kerkhoven, militaire en burgerlijke, zijn hiervan de vele getuigen. Duizenden en duizenden graven van jonge soldaten wiens leven hen werd ontnomen door conflicten waar zij totaal geen schuld aan hadden.

Hen niet meer gedenken is zonder meer een schande!

Nooit meer oorlog! Hoe dikwijls hebben we het niet horen zeggen, en toch lijkt het er sterk op dat de mensheid maar niet wil leren uit haar fouten. Een wereld zonder oorlog lijkt wel een utopie!!!

De patriottische verenigingen proberen tegen de stroom in te roeien.

Ook onze verenigingen ervaren dit dagelijks en wensen de herdenkingen in ere te herstellen.

Uw hulp en medewerking hierbij is meer dan noodzakelijk.

Probeer uw naasten, familie, burens en kennissen te overtuigen van de noodzaak om de gevallen te blijven gedenken.

Wij rekenen op u!

De redactie.

Aanvullende informatie over onze verenigingen kunt u bekomen bij:

Voor K.N.F.O.V.:

bij de voorzitter: Johny Stiers, Tel.: 0495 24 01 70
e-mail: johny.stiers@telenet.be

Voor IMOS:

bij de voorzitter: Karel Laeremans, Tel.: 0475 77 83 43
e-mail: karel-laeremans@skynet.be

bij de o/voorzitter - secretaris: Luc Reniers, Tel.: 0477 69 51 29
e-mail: luna218@telenet.be

bij de o/voorzitter - penningmeester: Johny Stiers, Tel.: 0495 24 01 70
e-mail: johny.stiers@telenet.be

Om in 2015 lid te worden van onze Patriottische verenigingen kunt u

**het bedrag van € 10,00 storten
op volgend(e) rekeningnummer(s):**

**BE 57 9730 7774 5635 *ten name van IMOS Regionale Brabant en/of*
BE 88 9730 8120 9141 *ten name van KNFOV Tienen***

**Motiveer ook jongeren, vrienden en kennissen om lid te worden van onze verenigingen.
Bedankt voor uw steun en inzet!**

IMOS heeft een website waarop u alle informatie vindt over onze werking:

www.imosphinx.eu